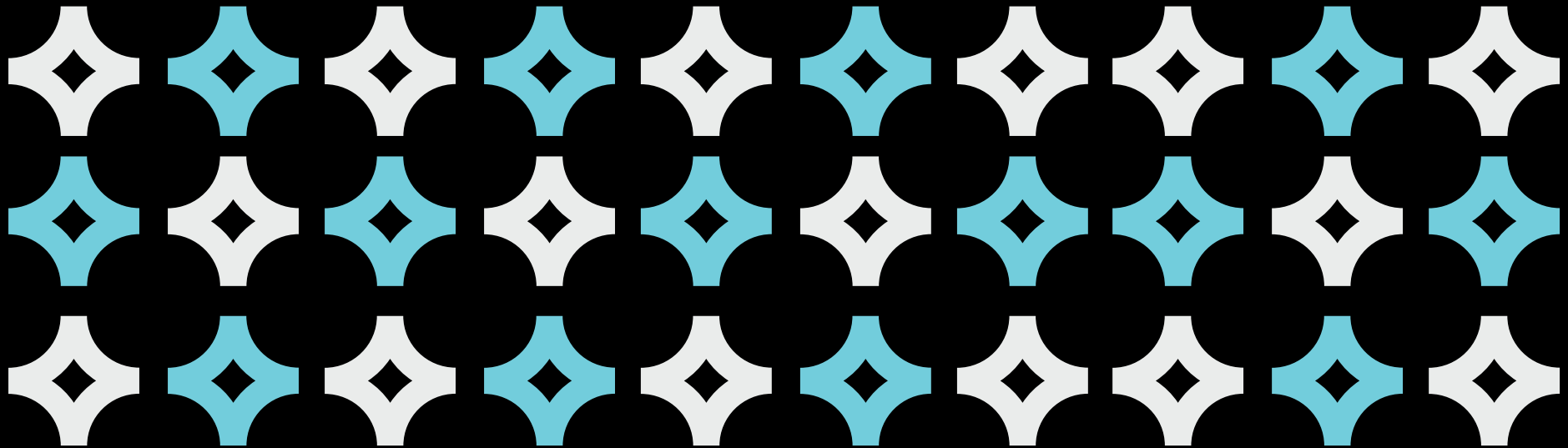

Ingripande i trakasserier och förebyggande av dem- Föreningsguide

aalto-yliopiston ylioppilaskunta
aalto-universitetets studentkår
aalto university student union

Fon V. Krairiksh
Tua Halen

Inledning och innehållsvarning

Den här guiden har skrivits för att svara på föreningarnas önskemål om att få utbildning och allmänna instruktioner för hur de ska reagera på trakasserier och övriga utmanande situationer. Föreningarna har velat veta hur de ska göra för att evenemangsdeltagarna skulle känna sig trygga och hur föreningarna skulle kunna utbilda sina trakasserombud. Aaltogemenskapen har uttryckt sin åsikt tydligt: alla borde kunna vara sig själva och njuta av sin tid på Aalto utan rädsla för trakasserier.

Informationen, exemplen och fallen i guiden är resultatet av ett tätt samarbete med Aaltos föreningar. Den bästa praxisen har skapats på en workshop där deltagarna

diskuterade allmänt förekommande situationer på föreningsevenemang samt hur ett tryggt evenemang och övrig verksamhet kan garanteras. Guiden innehåller praktiska anvisningar för evenemangsarrangörer och exempelfall för övningar.

Ett varnande ord: Som trakasserombud kan du uppleva situationer som kan kännas obehagliga. Exempelfallen i den här guiden motsvarar verkligheten ganska bra och kan skärpa upp dig. I sämsta fall kan de traumatisera dig på nytt om du tidigare upplevt psykiskt eller fysiskt våld. Ta hand om ditt eget välbefinnande och kom ihåg att be om hjälp när du behöver.

Principer för trygga lokaler

Att skapa trygga lokaler

Principerna för trygga lokaler beskriver i allmänhet en lokal där personerna kan delta i verksamheten/gruppen:

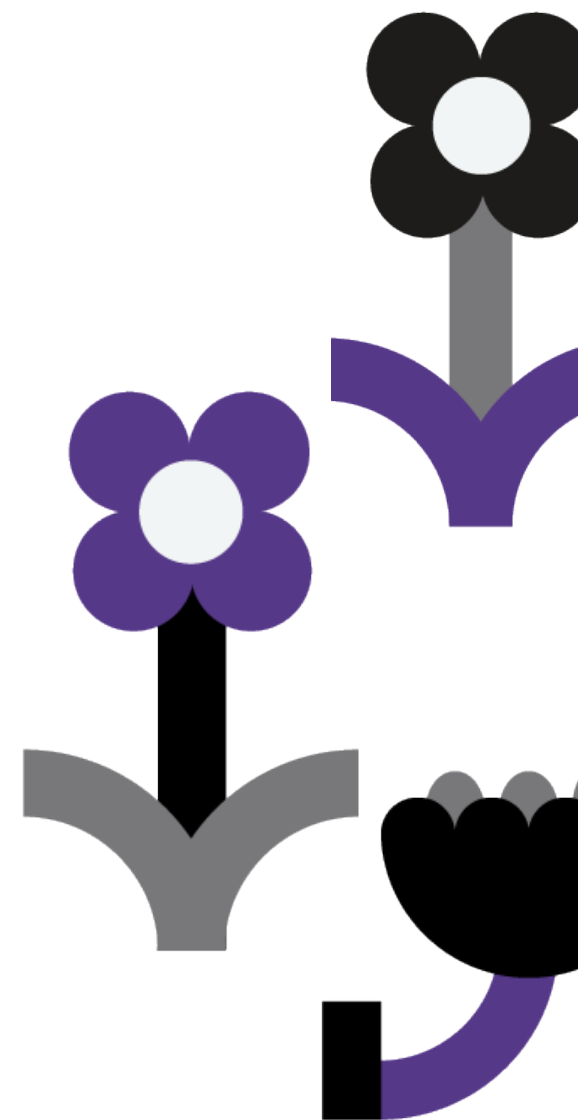
- som sig själva, oberoende av kontakten till identitets- eller minoritetsgrupper
- som jämlika
- utan rädsla för att bli dömda/förföljda
- och ta ansvar för sina egna misstag
- och vara tryggt av annan åsikt

Det beror på gemenskapens behov om hur det i praktiken förverkligas.

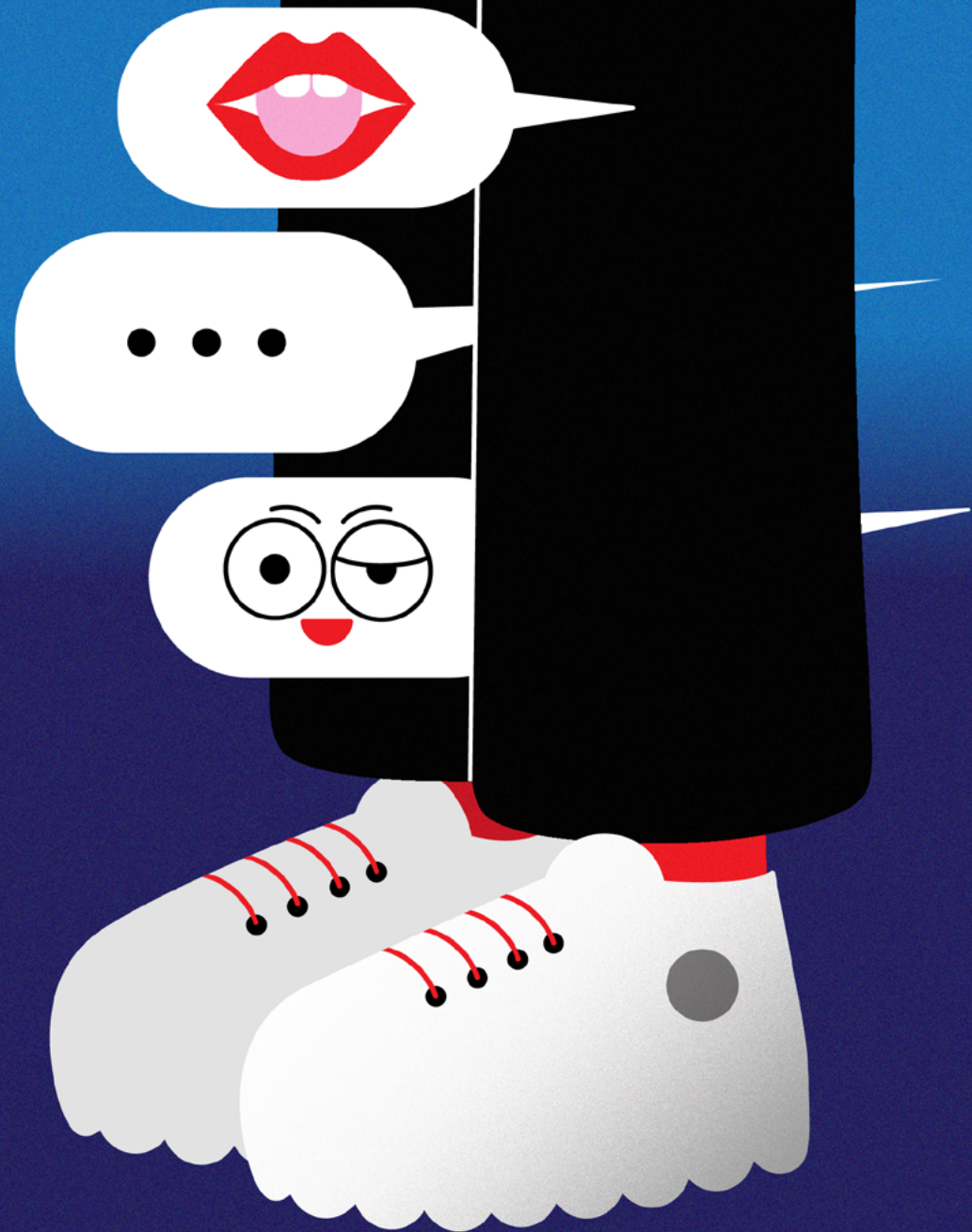
Hur upprätta principer som lämpar sig för de egna behoven?

Diskutera med din gemenskap:

- Vad är konkreta saker som ni behöver för att känna er trygga?
- De kan vara praktiska såsom "inga skämt om ras eller sexualitet"
- Vilka saker minskar din känsla av trygghet?
- T.ex. "jag blir en nagel i ögat och jag tvingas säga något"
- Vilka är de principer som vi kan komma överens om som grupp tillsammans?

Osakligt beteende i Aaltogemenskapen

Allmänna problem

AUS har samlat information om olika sorters trakasserier som trakasserombuden har blivit kontaktade om mellan april 2021 och juli 2022. AUS jämlikhetsansvariga fick sammanlagt 55 kontaktbegärningar gällande trakassier. AUS rapporteras i allmänhet om följande problem:

Sexuella trakasserier (15)

Odefinierad orsak (13)

Sårande skämt (6)

Hatreterik (5)

Utelämnande (4)

Fysisk våld (4)

"Stalkning" (3)

Avskräckning, påtryckning (3)

Sårande bilder (2)

De som tog kontakt upplevde att den vanligaste faktorn i fallen var:

Berusning (10)

Kön (9)

Odefinierad orsak (9)

Hämnd/svartsjuka (7)

Psyiskt eller fysiskt handikapp (4)

Etnisk bakgrund (3)

Kontakt till LGBTQI+ minoriteter (3)

Nationalitet (2)

Annan personlig egenskap (2)

Religion har aldrig nämnts som en allmän faktor

I en del fall togs kontakt endast för att fråga om råd (6)

Sexuella trakasserier

Den mest förekommande formen av trakasserier- enligt AUS information är det nästan enbart fråga om mäns trakasserier gentemot kvinnor.

Sexuella trakasserier kan förekomma i följande former

- Icke-önskad uppmärksamhet
- Sexistiska/sexuella skämt
- Språkbruk som tipsar om sexualitet
- Påtryckning till sex
- Fysisk kontakt som inte har samtycke

Enligt Finlands lag innebär sexuella trakasserier all slags fysisk kontakt som kränker personens sexuella självbestämmanderätt. Det här kan innebära många olika former av icke-önskad kontakt.

Enligt jämlikhetslagen dit icke- fysiska

sexuella trakasserier hör är all slags verbal eller icke-verbalt beteende som sätter en annan människa i en sårbar ställning på grund av en personlig egenskap (t.ex. könsidentitet) ett brott. Gör en anmälan om du är tveksam! Att identifiera sexuella trakasserier och undersöka dem är myndigheternas uppgift, inte din.

Sårande skämt

Sårande skämt avslöjar maktassymmetrier mellan grupper och normaliserar egenskaper och sätt bland dem med dominerande ställning, samtidigt hånades, barbariskt och /eller genom att göra dem som har mindre makt exotiska.

T.ex.

- Vita exotiserar rasifierade människor genom humor
- Cismän skämtar förringande om transkvinnor
- En person som inte har begränsningar hånar en person vars psykiska eller fysiska funktionsförmåga är begränsad

Hatreterik

Nära besläktad med sårande skämt-hatreterik avslöjar maktassymmetrier mellan grupperna. Hatreterik framkommer i allmänhet inte på ett humoristiskt sätt. Är typiskt mycket offentligt med syfte att håna människogrupper eller omskaka känslan av trygghet.

Sårande bilder

Liknande som sårande skämt. Förekommer vanligen som klistermärken, memer eller bilder som delas på digitala forum och/eller offentliga platser.

Att bli avstängd

Att bli avstängd innebär situationer där en person

- Blir utanför gruppen eller förvägras tillträde till gruppen
- Inte har jämlika möjligheter/åtkomst till redskap, tjänster och/eller sociala nätverk
- Känner sig obekväm när hen deltar i grupper eller evenemang utan att hemliggöra eller ändra en del av sin identitet
- Känner sig diskriminerad på basis av personlig egenskap såsom kön, etnicitet, sexuell inriktning, religiös och/eller politisk övertygelse.

I Aaltogemenskapen visar sig avstängning oftast i följande former

- Lämnas utanför eller kastas ut från gruppdiskussioner
- Bjuds inte in till sociala tillställningar
- Är inte tillräckligt snabb för att få biljetter till sociala tillställningar
- Lämnas utanför diskussioner eller tillgången till informationen är begränsad då man inte förstår språket
- Klickar&grupper som atnvänder gruppens interna jargong och sätt som inte förklaras för utomstående

Fysiskt våld

Former av fysiskt våld är att slå, sparka, knuffa och övriga former av våldsanvändning. Till fysiskt våld kan höra användning av föremål såsom knivar, flaskor, stenar, brädor, krukor, dörrar osv.

”Stalkning”

Stalkande är icke-önskad kontakt eller uppmärksamhet som riktar sig till en person på ett sätt som får personen som står som mål för handlingen att känna sig nervös, vara rädd eller känna sig vara i fara. Får personen att ändra på sitt beteende så att hen skulle undvika att ha kontakt med förföljaren.

Former av stalkning är oftast icke-önskade samtal, sms och/eller täta möten ”av en slump”.

Avskräckning /påtryckning

Personen avskräcks eller påtrycks om hen upplever eller är tvungen att säga eller göra något mot sin vilja för att undvika påföljder.

I Aalto-gemenskapen märks detta mycket ofta som påtryckning att dricka alkohol eller godkänna vissa synpunkter för att undvika risken för social utfrysning.

Exempel på trakasserisituationer

- Föreningens styrelse är på stugresa och en medlem går för nära en annan person. Hen bes sluta men personen lyder inte.
- Festdeltagaren rör en annan deltagare olämpligt utan samtycke. Båda är mycket berusade.
- En föreningsaktiv säger att en styrelsemedlem ständigt berättar skämt som hen anser vara sårande. Styrelsemedlemmen tycker att skämten är roliga.

Det är oerhört viktigt att förstå att trakasserier kan förekomma i många olika situationer och i olika former!

Kontakt med polisen

När ta kontakt med polisen

Oftast framkommer följande bekymmer när man funderar på att ta kontakt med polisen:

- "Skedde verkligen ett brott?"
- "Kommer polisen att göra något på riktigt?"

Vårt svar är:

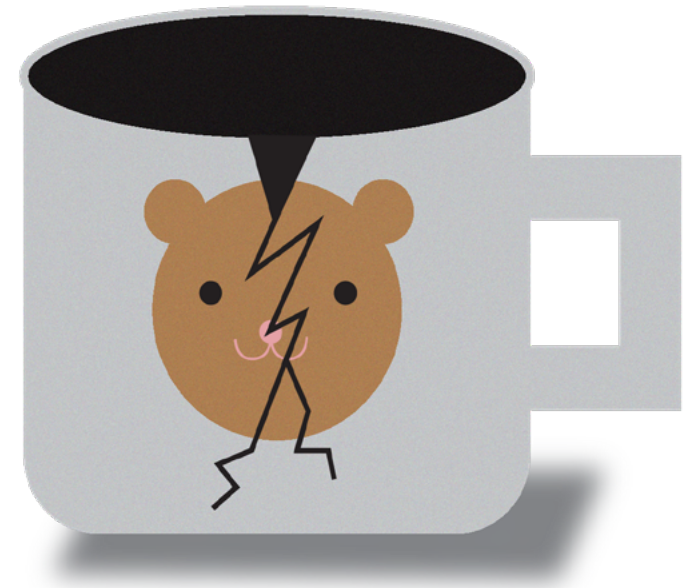
- Det är polisens uppgift att ta reda på om det skett ett brott. Det är inte din uppgift.
- Även om det skulle framgå att det inte går att göra något kan du ändå öka den statistiska kunskapen om saken bara genom att göra en anmälan. Så kan du påverka vart resurserna riktas i framtiden.

Hur kontakta polisen

- Polisen har skyldighet att undersöka alla anmälningar som den får.
- Du kan göra brottsanmälan på webben på adressen <https://asiointi.poliisi.fi/yksityis/rikos>
- Polisens rådgivningstjänst: +358 (0)295 419 800
- Använd II2 Suomi-applikationen: <https://II2.fi/II2-suomi>
- I nödfall ring II2. Du kan ringa på vilket som helst språk, polisen letar upp en nödtolk och/eller lokaliserar dig på basis av din telefonsignal.

Frågor: Missförstånd

- Hurdana saker kan anses vara missförstånd?
- I hurdana situationer anser du att missförstånd/misstag berättigar gärningen?
- I hurdana situationer berättigar missförståndet inte till gärningen?
- Hur kan man diskutera konstruktivt om ärendet?

Att verka som
trakasserombud

Trakasseriombudets roll

Trakasseriombudet kan:

- Lyssna opartiskt
- Vägleda till lämpligare tjänster vid behov
- Ge idéer för sätt att utreda ärendet med människor som har en konflikt
- Medla diskussioner bland gemenskapens medlemmar
- Hjälpa att identifiera och namnge osakligt beteende i osäkra situationer
- Stöda en person som vill göra en brottsanmälan till polisen

Sociala evenemang hör till trakasseriombuden. Universitetet hjälper i akademiska processer. Även trakasseriombudet kan fungera som stödperson i akademiska konflikter.

När man kommit överens om regler och verksamhetssätt på förhand kan trakasseriombuden verkställa följder såsom beskrivits i evenemangsreglerna.

Trakasseriombudet borde inte:

- Välja sida eller representera någondera konfliktparts synpunkter
- "Bestrafva" någon
- Kräva eller analysera bevismaterial
- Diskutera offentligt om händelserna eller berätta för andra om det utan tillstånd

Trakasseriombuden medlar i allmänhet bland parterna för att lösa gemenskapens interna konflikter och trakassersituationer.

Stöd för trakasseriombuden

Du är inte ensam!

Det är viktigt att prata om svåra saker med någon
t.ex.

- En yrkeskunnig
- Stödgrupp som består av alla trakasseriombud
 - Om känsliga saker kan (och borde man) prata anonymt
- AUS trakasseriombud
- Välbefinnandesändebud och Aaltos tjänster
(Starting Point of Wellbeing osv.)

Om något ärende känns för personligt för dig är
det helt ok att be ett annat trakasseriombud sköta
ärendet!

**Du är inte
ensam!**

Frågor: Stöd för trakasserombuden

- Hurdana stödmekanismer har du som trakasserombud?
- Om det inte finns stödmekanismer skulle det vara möjligt att grunda en grupp eller gå med i någon grupp?
- I hurdana situationer skulle du regara partiskt? Begrunda situationerna.
- Vad gör du om något ärende känns för personligt för dig?

Förebyggande åtgärder

Inför evenemanget

Under evenemanget

Efter evenemanget

I vardagslivet

Inför evenemanget

Informera deltagarna tydligt om vem trakasseriombuden är

- Namn+ kontaktuppgifter i evenemangsbeskrivningen / i samband med anmälan
- Posta en bild på FB evenemanget / Instagram där trakasseriombuden presenteras

Försäkra dig om att deltagarna förbinder sig att verka enligt AUS principer för trygga lokaler när de anmäler sig

- T.ex. punkt som de godkänner "Jag har läst principerna och förstår att om jag inte agerar enligt dem så kan jag avlägsnas från evenemanget"

Sök upp en trygg och tom lokal som kan användas för debriefing av trakassersituationerna.

Under evenemanget

- Presentera trakasseriombuden i början av evenemanget
- Trakasseriombuden kan klä på sig något som gör att de kan identifieras såsom ett armband.
- Håll trakasseri anmälningsblanketten öppen
- Planscher med QR- koder och/eller bitly länkar på toaletter och annanstans

Bete dig på ett lämpligt sätt dvs.

- Var inte berusad
- Skämta inte om trakasseriärenden
- Ta emot alla anmälningar med allvar och sköt debriefingen
- Skriv upp allt som du berättas under diskussionen!

Efter evenemanget

Om möjligt samla in respons av deltagarna

- Bevittnade eller upplevde deltagarna trakasserier i någon som helst form? Om ja, i vilka situationer?
- Kände deltagarna sig trygga och välkomna på evenemanget?

Fortsätt debriefingen vid behov och ta kontakt med övriga instanser (t.ex AUS eller polisen)

I vardagslivet

- Kontrollera att alla vet vem trakasserombuden är
- Lista på trakasserombuden på webbplatsen
- Blankett som man kan göra en anmälan anonymt med under dygnets alla tider
- Insamling av respons av föreningsaktiva och styrelsemedlemmar under hela året
- Kontrollera att traditioner fortsätter då nya medlemmar kommer med i verksamheten

Att bygga upp
förtroende
i processen-
självreflektion

Hinder och övervinande

Hinder: Vet inte till vem man ska anmäla

- Försäkra dig om att alla vet vem trakasseriombuden är

Hinder: skäms för att göra anmälan

- Betona att det inte finns någon orsak att skämmas
- Möjlighet att göra anmälan anonymt

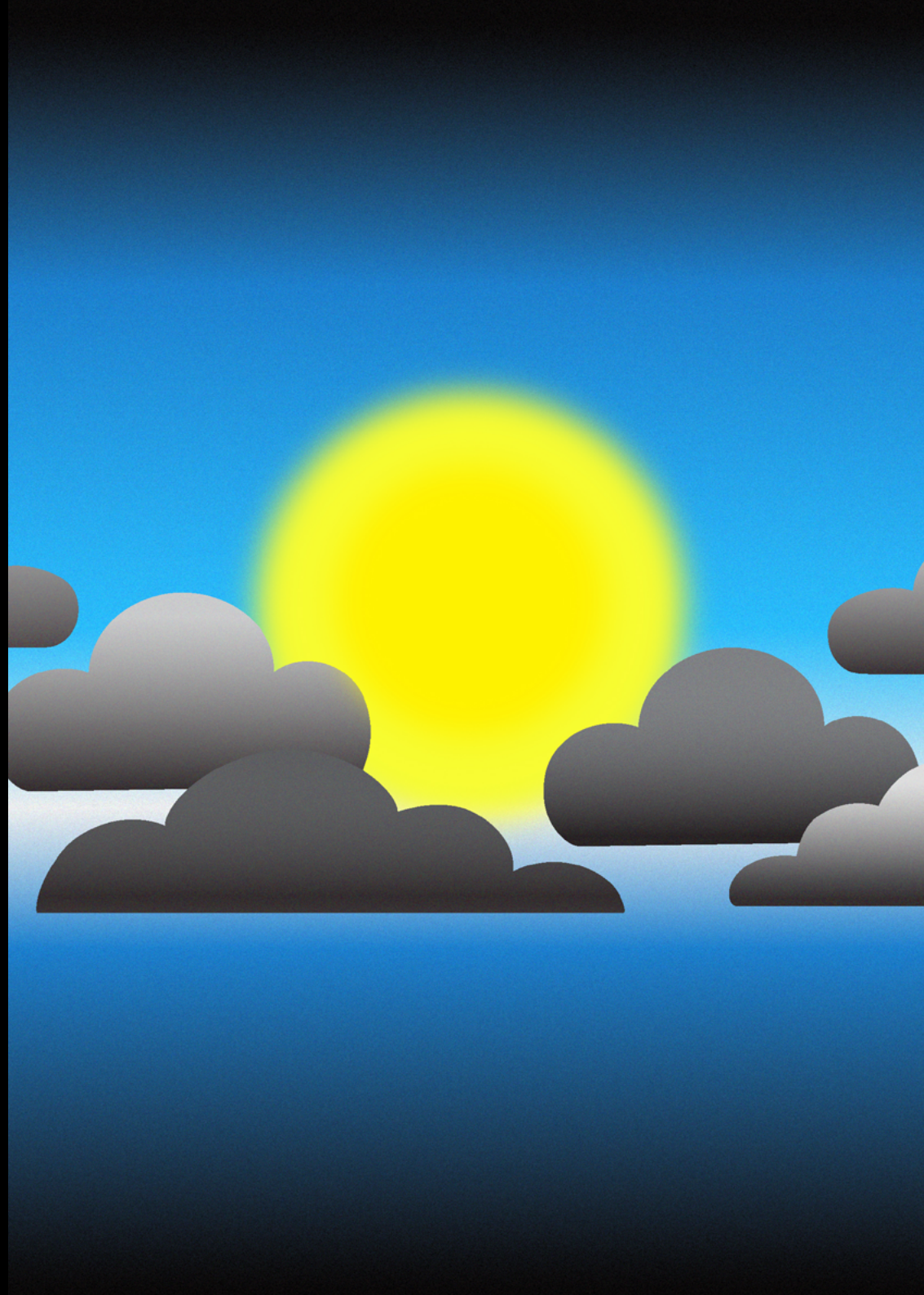
Hinder: Det känns obekvämt att prata med trakasseriombuden

- Trakasseriombuden representerar olika folkgrupper (t.ex. hellre en man och en kvinna än två kvinnor eller två män)

Frågor som stöd för diskussion och reflektion: Hinder och övervinnandet av dem i din egen förening

- Hur försäkrar du att alla vet vem trakasserombuden är?
- Vad skulle öka viljan att anmäla osakligt beteende?
- Hur inverkar föreningens storlek och struktur och dess verksamhet på hur egna trakasserombud arbetar?

Att lösa fall

Vad är en konflikt?

Det finns alltid risk för en konflikt när två människor eller människogrupper (parter) tolkar evenemanget på olika sätt eller är av olika åsikt om vad som är rätt och fel.

Ganska ofta löser konfliktparterna konflikterna spontant när

- parterna frågas om vad de anser hände
- parterna funderar på hur konflikten kunnat påverka den andra parten
- parterna ges möjlighet att ta ansvar för sin egen verksamhet

Att tränga in i ett hörn, beskylla eller bestraffa tillspetsar oftast konflikten

Vad är konfliktlösning?

Att lösa konflikten genom medling innehåller följande faser

- Förståelse av parternas synpunkter
- Beskrivning av konflikten
- Upprättande av en plan för att lösa konflikten
- Förbindande med planen
- Det är ofta nyttigt att skriva en konkret plan. I en del fall är det bra om parterna undertecknar planen och kommer överens om uppföljningstidtabellen.

Vem borde lösa konflikten?

Ta inte någon annans konflikt!

Det är viktigt att de personer som är i konfliktens kärna tar ansvar för konflikten och vidtar åtgärder för att lösa den.

Som trakasseriombud kan det vara lockande att lösa situationen snabbt men oftast betyder det att lösningen trugas till konfliktens parter grundades på egen tolkning av händelsen.

Låt konfliktparterna uttrycka sina synpunkter om det skedda och låt dem berätta hur de skulle vilja att konflikten löses.

När borde man be om hjälp?

Som trakasseriombud är det viktigt att vara lugn och neutral. Därför ska du be om hjälp om/när:

- Du märker att du är på den andra partens sida
- Händelsen väcker starka känslor i dig
- Du är inte säker på vad du ska göra
- Du känner dig hotad
- Du antar hur det känns för någondera eller båda parter utan att de skulle ha berättat tydligt för dig
- You assume what either one or both of the parties must be feeling without them having explicitly told

När/var borde konflikten lösas?

Plats

Försäkra dig om att platsen där du diskuterar konflikten är

- trygg
- tyst
- angenäm
- visar inte maktdynamik (t.ex. bordet skiljer dig från parterna)

Tid

- Oftast är det bättre ju snabbare konflikten löses. Tids nog förändras människornas tolkning om det skedda till en verklighet och det kan vara svårt att behandla det inträffade.
- Om konfliktparten är tydligt chockad kan det vara viktigt att ge lite plats för att behandla det inträffade.

Vad borde göras före konflikten löses?

Före du börjar ska du försäkra dig om att båda parter

- Vet att du är opartisk
- Förstår att din roll är att befrämja att en lösning hittas
- Förbinder sig att lyssna på den andra parten och väntar tålmodigt på sin tur
- Berättar sin egen uppfattning om det inträffade och diskuterar inte objektivt vad som hände eller vad som inte hände (en sådan här diskussion hör till rätten)

Om någondera part har med sig en stödperson försäkra dig om att personen förstår att hen troligen inte får ordet.

Vad är bra frågor i en konfliktsituation?

Det finns inget objektivt rätt sätt i konfliktens lösningsprocess men nedan finns exempelfrågor med vars hjälp du kan gå vidare.

För att förstå konflikten:

”vad är din synpunkt om det inträffade?”

”Vad hände enligt dig?”

För att behandla konflikten:

”Du hörde hur X tolkade situationen. Hur känns det för dig?

”Hurdana tankar och känslor väckte de orden hos dig?”

För att ge idéer för lösningen:

”vad skulle du behöva för att du skulle känna dig bättre i den här situationen?”

”Vilka konkreta saker skulle vi kunna göra så att du skulle känna dig bättre?”

Exempelfall

Varning: Innehållet kan trigga läsarna

Fall 1:

Otnäs klubb Kilppari ordnar en sits i Smökki. Det finns över 150 deltagare och allt har gått bra. När efterfesten börjar är alla mycket berusade och dansar med sina vänner.

Plötsligt ser Anh, klubbstyrelsemedlem, en lång man som ser stark ut stå utomhus och dra en mindre kvinna i handen. Anh vet att de dejtade ungefär en månad. Det verkar som att kvinnan gråter men mannen bara drar henne framåt även om kvinnan stretar emot. Människorna ser på dem vid sidan om och ingen gör något.

Anh vet inte var ordföranden är och klubben har ännu inte ett trakasserombud. Hon vet ändå att en annan förenings trakasserombud är med på evenemanget. Anh är ändå inte säker på hur berusad personen är.

Hur borde Anh agera nu? Hur kunde klubben göra för att försäkra sig om att det här inte kommer att hända på nytt?

Fall 2:

Aadit är ordförande för Aaltos FI-klubb. I april för hon personliga diskussioner med alla styrelsemedlemmar för att höra deras tankar om klubbmedlemskapet. En styrelsemedlem, Anna, är tyst under diskussionen och Aadit får inte riktigt svar från henne. I följande intervju frågar Aadit av en annan styrelsemedlem, Laura, om det finns något hon borde känna till. Laura börjar berätta om det som hände. Hon säger att på styrelsens första stugresa i januari våldtog Riku Anna. Aadit är uppskakad då hon får veta om det, speciellt då Riku är en av hennes närmaste vänner. Hon tänker att Riku inte på något sätt kunnat göra något sådant. Ett par dagar senare diskuterar Aadit med Riku och bestämmer sig för att fråga om det som Laura berättade, för hon har inte kunnat tänka på något annat under de senaste dagarna. Riku är mycket sårad på grund av Aadits anklagan och berättar för Aadit att ingenting sådant hände. Riku erkänner att han har känslor för Anna men han påstår stenhårt att han någonsin skulle ha visat sina känslor.

Vad borde Aadit göra?

Fall 3:

Liam är utbytesstudent i Aalto under en termin. Han kommer från USA. Föreningen KY International har bett honom berätta om sina erfarenheter på en alkoholfri tillställning. Liam har gått med på det och använt timtal med tid för att förbereda sitt föredrag.

Under föredraget vill Liam ge publiken en möjlighet att ställa frågor eller ge kommentarer. Han använder Mentimeter-programmet där man kan skicka meddelanden anonymt så att de syns på rutan. Då föredraget tagit 10 minuter börjar det dyka upp sårade kommentarer på rutan där det sägs att Liam är en transmänniska. Liam börjar känna sig mycket ångestfylld och han har svårt att fortsätta. Han ser desperat på publiken och märker Erika, KY International-föreningens ordförande. Erika har märkt tydligt att något är på gång och ser ut att vara upprörd över det inträffade. Dessutom är hon den som bjöd in Liam att hålla föredraget och är ansvarig för evenemanget.

Vad borde Erika göra?

Fall 4:

Espoon Reissaaajats veckomöte hålls på torsdagar. Sammy är en av föreningens trakasserombud. Efter ett veckomöte ber föreningsaktiva Sofia att Sammy stannar en stund. Alla andra går. Sofia berättar för Sammy att hon känner sig sårad för styrelsemedlemmen Teemu jämt skämtar om hennes utseende.

Sammy har märkt detta men han har tyckt att skämten främst är roliga och tänker att alla andra föreningsmedlemmar är av samma åsikt som han. Sofia säger att skämten är för personliga och får henne att känna sig mycket obekväm. Hon vill inte tillbringa tid med Teemu längre och kräver att Teemu avskedas från föreningen.

Föreningen har ändå inga speciella "regler" för hur man borde agera i sådana situationer. De har ändå aldrig avskedat någon. Sofia ser mycket sårad ut och gråter. Sammy funderar för sig själv att avskedandet av en styrelsemedlem skulle kräva ett nytt årsmöte. Vad borde Sammy göra?

Fall 5:

Eero hör till en Telegramgrupp som är grundad för att sälja saker till andra studenter. Upprätthållaren Hanna övervakar diskussionerna och ger vid behov varningar eller avskedar människor från gruppen.

Eero ska flytta till en ny bostad och bestämmer sig för att sälja sina gamla saker. Han skickar bilder och beskrivningar till gruppen. En av de saker som Eero säljer är hans gamla television vars detaljer han uppgett i annonsen. Telegramgruppens medlem Lara frågar hurdana spelkonsoler man kan koppla till televisionen. Eero vet inte det för han gillar inte att spela och är frustrerad över att Lara inte kan ta reda på det själv. Därför svarar han "googla själv och ta reda på det".

Lara svarar inte på Eeros meddelande. Efter en halvtimme får Eero meddelande om att Hanna avskedat honom från gruppen. Eero förstår inte varför och ber Hanna om en förklaring. Hanna förklarar att Eeros meddelande var mobbning och Lara blev sårad och det var mot reglerna. Eero försöker hitta reglerna men hittar inte dem någonstans. För Eero känns det som att han lämnats utanför gemenskapen på ett orättvist sätt. Hur borde situationen lösas?

